

6.

Wartość grupy społecznej, w której się żyje: wiejskiej, małomiejskiej, wielkomiejskiej

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Odpowiedzialność za środowisko społeczne

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Kształcenie postawy życzliwości do innych

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Ludzie z mojego otoczenia wpływają na moje życie.
- Moje środowisko wpływa na moją osobowość.

- Wielkie miasto, miasteczko, wioska, w których żyję, dostarczają mi wielu wartości.
- Czym jest dla mnie „moja mała Ojczyzna”?

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Akceptacja miejsca i środowiska, w którym się żyje.
- Każdy styl i sposób życia można zmienić na lepszy albo go pogorszyć.
- Każdy jest częścią społeczności, w której żyje.

Zasady

- Poznaję historię miejsca mojego życia oraz osoby, które przyczyniły się do jego rozwoju.
- Odkrywam wartości mojej społeczności.
- Staję w obronie mojego domu, środowiska.
- Czuję się odpowiedzialny za środowisko, w którym żyję.
- Nie pogardzam żadną ze spotkanych społeczności.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Nie należy mówić źle o swoim środowisku.
- Miejsce, środowisko, w którym żyję jest częścią mojego życia.
- Ludzie, którzy mnie otaczają, są moimi braćmi.

Zasady

- Doceniam miejsce, środowisko, w którym żyjemy.
- Dbam o dobro wspólne: wygląd mojego domu, ulicy, osiedla.
- Identyfikuję się z ludźmi z mojego miejsca zamieszkania.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Powinna następować akceptacja miejsca swojego życia, swojej pracy.
- W każdym miejscu na Ziemi można osiągać właściwy rozwój osoby i społeczności.
- Uczniowie pochodzący z różnych środowisk mają tę samą godność.

Zasady

- Poznają środowisko życia moich uczniów, wychowanków.
- Wspólnie organizujemy działania na korzyść miejsca naszego życia.
- Analizuję, jaki wpływ miała, ma i będzie miała szkoła na miejscowe środowisko.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Uczniowie poproszeni są o przyniesienie z domu przedmiotów związanych z regionem, miejscowością, z której pochodzą. Mogą to być pamiątki rodzinne, przedmioty, które mają swoją historię lub mają dla nich duże znaczenie sentymentalne (zdjęcie, historyczna pocztówka, portret przodka, odznaczenie wojenne). Następnie uczniowie opowiadają historię swoich pamiątek i o ich związku z miejscem, w którym mieszkają.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Doceniamy ludzi¹ i miejsce, w którym żyjemy. Jesteśmy życzliwie nastawieni do każdego człowieka. Szanujemy² swoich bliższych i dalszych sąsiadów, jesteśmy zawsze gotowi do udzielenia im pomocy. Nasze środowisko nie stanowi „zamkniętego kręgu”, okazujemy innym ludziom zainteresowanie i chęć udzielenia pomocy. Razem z pracownikami szkoły, pedagogami, wychowankami i rodzicami działamy na rzecz naszego środowiska.

1.10. ZAGROŻENIA

Istnieje ryzyko postawy niechęci i ciągłej krytyki swojego środowiska. Może się pojawić agresja wobec współmieszkańców albo wobec wspólnego dobra³. Uczniom grozi brak umiejętności adaptowania się do środowiska, trudności w nawiązywaniu kontaktów społecznych, brak wiedzy, brak zainteresowania się historią swojej wioski, miasta lub osiedla, nieumiejętność czerpania z własnej lokalnej tradycji.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Rozwój społeczny dziecka w wieku wczesnoszkolnym koncentruje się przede wszystkim na najbliższym mu otoczeniu. Jest to w pierwszym rzędzie rodzina, klasa, szkoła, ale także grupa społeczna, w której ono żyje: wieś, miasteczko czy osiedle. Warto rozwijać odpowiedzialność dziecka za swoje środowisko i kształtować w nim postawę życzliwości wobec osób żyjących obok. Poznawa-

¹ „Solidarność pomaga nam dostrzec «drugiego» – osobę, lud czy naród – nie jako narzędzie (...), ale jako «podobnego nam», jako «pomoc», czyniąc go na równi z sobą uczestnikiem «uczty życia», na którą Pan Bóg zaprasza jednakowo wszystkich ludzi”. SRS 40; por. Rdz 2,18.

² „Szacunek dla osoby ludzkiej. Przechodząc do praktycznych i pilniejszych wniosków, Sobór kładzie silny nacisk na szacunek dla człowieka, tak by poszczególni ludzie bezwzględnie uznawali każdego bez wyjątku bliźniego za drugiego siebie, zważając przede wszystkim na jego życie i środki konieczne do jego godnego prowadzenia, aby nie naśladowali owego bogacza, który nie wykazał żadnej troski o ubogiego Łazarza”. KDK 27.

³ „Więzy społeczne mogą tworzyć z jednej strony «struktury dobra», ale mogą też służyć rozbudowywaniu «struktur zła»”. M. Drożdż, *Mediacyjno-integracyjna rola mediów w osobowych relacjach komunikacyjnych*, „Studia Socialia Cracoviensia” 6(2014), nr 1(10), s. 40.

nie wartości własnej grupy społecznej dokonuje się również poprzez poznawanie historii swojej małej ojczyzny.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Czesław Janczarski (1911-1971), pseudonim Jan Antkiewicz, polski pisarz i poeta piszący dla dzieci. Był twórcą i redaktorem naczelnym czasopisma dla najmłodszych „Miś”, współpracował także z innymi tytułami dla dzieci, publikując w „Świerszyczku”, w „Płomyczku” i w „Iskierkach”. Jest twórcą znanej wszystkim dzieciom literackiej postaci Uszatka – misia z klapniętym uszkiem.

Już ogień na strzechę
wdziera się zdradziecko.
Naraz słyszy Wojtek:
w izbie płacze dziecko.
To w płonącym domu,
w łóżeczku z wikliny,
obudził się Henio,
sąsiedowy synek.
Ani jednej chwili
nie ma do stracenia!
Brzdęk! – wybita szyba.
Wyniósł Wojtek Henia.
Trzeszczą suche belki,
pułap w izbie płonie.
Teraz – do remizy!
Wojtek jest przy dzwonie!
Bim-bam! Na ratunek!
Bije dzwon na alarm.
Żniwiarze głos dzwonu usłyszeli z dala.

Cz. Janczarski, *Jak Wojtek został strażnikiem*, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 2016, s. 22-25.

Przytoczony fragment obrazuje postawę dziecka – Wojtka, który mocno identyfikuje się ze swoją społecznością lokalną. Dziecko zna wartość wiejskiej grupy społecznej, w której żyje, chce być pożyteczne, coś dla niej poświęcić. Wojtek, choć jeszcze mały, czuje się odpowiedzialny za miejsce, w którym mieszka.

Chciałby zostać strażakiem, ponieważ ocenia tę funkcję jako najbardziej pożyteczną dla swojej społeczności. W sytuacji zagrożenia życia niemowlęcia z sąsiedztwa reaguje odpowiedzialnie i odważnie.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Społeczeństwo, w którym brak jest silnej inspiracji moralnej, które nie jest oświecane światłem z góry, które do życia ludzkiego i jego godności nie odnosi się z szacunkiem – nie będzie mogło stworzyć prawdziwych podstaw do odnowy życia ani podać pomocnej dłoni tym, co często są ofiarami egoizmu i braków, za które sami nie odpowiadają.

Jan Paweł II, Wierzę w was. Przemówienie do nieletnich oczekujących na wyrok, (6.01.1980), w: tegoż, *Nauczanie papieskie III*, 1, 1980, dz. cyt., s. 17.

Ukształtowana osobowość moralna stanowi (...) najistotniejszy wkład, jaki możecie wnieść do życia wspólnotowego, do rodziny, do społeczeństwa, do działalności zawodowej, a także do działalności kulturalnej czy politycznej – wreszcie do samej wspólnoty Kościoła, z którą jesteście, lub będziecie kiedykolwiek związani.

PS 7.

Jan Paweł II, *Rzymska wspólnota chrześcijańska w służbie niepodzielnej rzeczywistości miejskiej*, w: tegoż, *Nauczanie papieskie V*, 1, 1982, dz. cyt., s. 100.

Bez „porządku moralnego”, uporządkowane współzycie jest nieustannie zagrożone i nieuchronnie atakowane. Głębokie przekonanie moralne kształtuje właśnie sumienie obywateli, pobudzając ich do ludzkiego i braterskiego współzycia, we wzajemnym poszanowaniu, w obustronnym zrozumieniu i obopólnej pomocy. W ten sposób miasto, jakkolwiek wielkie i rozproszone, będzie miało swoją duszę i nie będzie mogło nazywać się aglomeracją jednostek, które nie znają się wzajemnie, lecz raczej wielką rodziną, której członkowie za cel stawiają sobie zrozumienie siebie i wzajemne pomaganie sobie.

W istocie degradacja środowiska i degradacja społeczeństwa wyrządzają szczególną szkodę najsłabszym mieszkańcom planety: Zarówno wspólne doświadczenia życia codziennego, jak badania naukowe wskazują, że najpoważniejsze skutki wszystkich przestępstw przeciwko środowisku znoszą ludzie najubożsi.

LS 48.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Nie tylko za nimi proszę, ale i za tymi, którzy dzięki ich słowu będą wierzyć we Mnie; aby wszyscy stanowili jedno, jak ty, Ojcze, we Mnie, a Ja w tobie, aby i oni stanowili w Nas jedno, by świat uwierzył, że ty Mnie posłałeś. I także chwałę, którą Mi dałeś, przekazałem im, aby stanowili jedno, tak jak My jedno stanowimy (J 17,20-22).

Nie zapominajcie o dobroczynności i wzajemnej więzi (Hbr 13,16).

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Coraz bardziej pogłębia się wzajemna zależność ludzi. Rozszerza się ona stopniowo na całą ziemię. Jedność rodziny ludzkiej, obejmującej osoby cieszące się równą godnością naturalną, zakłada powszechne dobro wspólne. Domaga się ono organizacji wspólnoty narodów zdolnej zarządzać różnym potrzebom ludzi, zarówno na tych odcinkach życia społecznego, do których należą: wyżywienie, zdrowie, wychowanie, praca, jak i w pewnych specjalnych sytuacjach mogących tu i ówdzie występować... zaradzenia biedzie uchodźców rozproszonych po całym świecie... wspomaganie emigrantów oraz ich rodzin (KKK 1911).

Por. KKK 1882; 1932;
2444; 2448.

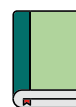
IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

Benedykt XVI, Encyklika *Deus Caritas est*, w: tegoż, *Przemówienia i homilie Benedykta XVI (25-28.05.2006)*, red. K. Woynarowska, wyd. „Niedziela”, Częstochowa 2006.

Drożdż M., *Mediacyjno-integracyjna rola mediów w osobowych relacjach komunikacyjnych*, „Studia Socialia Cracoviensia” 6(2014), nr 1(10), s. 40.

Franciszek, Encyklika o ochronie środowiska przyrodniczego *Laudato si'*, (18.06.2015), wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2015.

Jan Paweł II, Encyklika *Ut unum sint*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 1: *Encykliki*, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 619-664.

- Jan Paweł II, Encyklika *Sollicitudo rei socialis*, (30.12.1987), w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1996, s. 319-376.
- Jan Paweł II, List do młodych *Parati semper*, (31.03.1985), w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3: *Listy*, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 251-275.
- Jan Paweł II, *Rzymska wspólnota chrześcijańska w służbie niepodzielnej rzeczywistości miejskiej*, w: tegoż, *Nauczanie papieskie V*, 1, 1982, red. F. Kniotek, wyd. Pallottinum, Poznań 1993, s. 98-101.
- Jan Paweł II, *Wierzę w was*. Przemówienie do nieletnich oczekujących na wyrok, (6.01.1980), w: tegoż, *Nauczanie papieskie III*, 1, 1980, red. F. Kniotek, wyd. Pallottinum, Poznań–Warszawa 1985, s. 16-18.
- Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*, (7.12.1965), w: tegoż, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 526-606.
- Wyszyński S., *Druga kromka chleba*, wyd. Soli Deo, Warszawa 2019.
- Wyszyński S., *Kromka chleba*, wyd. Soli Deo, Warszawa 2008.
- Wyszyński S., *Miłość na co dzień*, wyd. Soli Deo, Warszawa–Ząbki 2001.

